

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Když zaměstnanec daruje krevní plazmu

Na rozdíl od darování krve se dárcovství krevní plazmy v praxi často pojí s finanční odměnou, jejíž výše se v posledních letech postupně zvyšuje. Tento trend zvyšuje zájem zaměstnanců o odběry, zároveň však může významněji zasahovat do provozu zaměstnavatele. Pokud odběr krevní plazmy probíhá v pracovní době zaměstnance, vyvstává otázka, jak se k takové situaci postavit z pracovněprávního hlediska a zda, případně za jakých podmínek, náleží zaměstnanci při takové absenci pracovní volno a náhrada mzdy.

Právní rámec darování krevní plazmy

Zákoník práce upravuje darování krve a odběr jejích složek, včetně plazmaferézy, jako jednu z překážek v práci na straně zaměstnance. Pokud odběr zasáhne do pracovní doby, poskytuje se zaměstnanci za splnění zákonných podmínek pracovní volno jako překážka ve veřejném zájmu, které je spojeno s nárokem na náhradu mzdy nebo platu. Právní úprava se vztahuje nejen na samotný odběr, ale i na dobu nezbytně nutnou k cestě k odběru, jeho provedení a návratu zpět, případně k zotavení zaměstnance.

V souvislosti s darováním krevní plazmy se však v odborné debatě objevují interpretační nejasnosti, zejména pokud je odběr spojen s finančním plněním ze strany odběrového zařízení, a to ve vztahu k posouzení, zda jsou v takovém případě splněny podmínky pro poskytnutí pracovního volna a náhrady mzdy.

Obecné předpoklady uplatnění překážky v práci na straně zaměstnance

Uplatnění překážky v práci na straně zaměstnance je podmíněno splněním obecných předpokladů dle zákoníku práce.[\[1\]](#) Zaměstnanec je povinen překážku v práci zaměstnavateli včas oznámit, případně o pracovní volno předem požádat, je-li mu její vznik znám dopředu.

Základním principem je rovněž požadavek, aby zaměstnanec činnosti zakládající překážku v práci vykonával přednostně mimo pracovní dobu, pokud mu v tom nebrání objektivní okolnosti. Teprve není-li možné odběr uskutečnit ve volném čase, může přicházet v úvahu jeho realizace v pracovní době a s tím spojené uplatnění překážky v práci.[\[2\]](#)

Je odběr plazmy s finanční odměnou překážkou ve veřejném zájmu?

Zákoník práce řadí darování krve a jejích složek mezi překážky v práci vykonávané ve veřejném zájmu. Toto zařazení tradičně vychází z předpokladu, že darování krve představuje činnost sledující obecně prospěšný cíl, typicky bez odměny pro dárce, přičemž za slučitelnou s bezplatností se považuje kompenzace přímých, prokazatelně vynaložených výdajů.[\[3\]](#)

V případě darování krevní plazmy se však tento předpoklad dostává do napětí s praxí odběrových

zařízení, která poskytují dárcům finanční plnění, jež může mít povahu nejen náhrady nákladů, ale i finanční odměny.

Právě existence finančního protiplnění vyvolává otázku, zda lze i v těchto případech bez dalšího hovořit o činnosti ve veřejném zájmu, anebo zda se již jedná o aktivitu sledovanou převážně soukromým zájmem zaměstnance. Absence výslovné právní úpravy i judikatury pak vede k rozdílným přístupům v praxi zaměstnavatelů při posuzování nároku na pracovní volno a náhradu mzdy.

K uvedeným otázkám se v minulosti vyjádřilo Ministerstvo práce a sociálních věcí, které ve svých stanoviscích akcentuje široké pojetí darování krve a jejích složek jako překážky v práci ve veřejném zájmu, a to bez ohledu na poskytnutí úplaty za takový odběr.[\[4\]](#)

Odišný přístup je naopak patrný u části odborné veřejnosti. Například článek publikovaný v časopise Práce a mzda, na který odkazuje i Český červený kříž,[\[5\]](#) upozorňuje na význam bezúplatnosti darování a na možné oslabení vazby na veřejný zájem v případech, kdy je odběr spojen s finanční odměnou. Lze tak dojít k odůvodněnému závěru, že v takovém případě se o překážku na straně zaměstnance ve veřejném zájmu nejedná.[\[6\]](#)

Za zvlášť problematickou lze považovat modelovou situaci, kdy zaměstnanec daruje krevní plazmu pravidelně (oproti běžným odběrům krve je možné krevní plazmu odebírat každých 14 dnů) a současně za každý odběr obdrží finanční odměnu, která se v dnešní praxi pohybuje až okolo 1 000 Kč. Pokud by jednotlivé odběry pravidelně zasahovaly do pracovní doby a byly by formálně splněny podmínky překážky v práci, mohl by zaměstnanec opakovaně čerpat pracovní volno s náhradou mzdy, zatímco by současně získával nezanedbatelný soukromý ekonomický prospěch.

Tento aspekt je dále zvýrazněn skutečností, že aktuální marketingová komunikace některých plazmaferetických center otevřeně zdůrazňuje finanční motivaci k odběrům a prezentuje je jako formu pravidelného přivýdělku.

Dobrá praxe zaměstnavatele

V situaci, kdy právní úprava i výkladová praxe připouštějí různé přístupy k posouzení darování krevní plazmy, je v zájmu zaměstnavatele nastavit předvídatelný a transparentní postup. Vhodným nástrojem jsou vnitřní předpisy nebo interní metodiky, které vymezí základní podmínky pro uplatnění pracovního volna a získání nároku na případnou náhradu mzdy, zejména povinnost zaměstnance překážku v práci včas oznámit, doložit její vznik a plánovat odběry tak, aby pokud možno nezasahovaly do pracovní doby. Takové nastavení přispívá k právní jistotě obou stran a snižuje riziko sporů.

Současně je nezbytné, aby zaměstnavatel jednotlivé případy posuzoval individuálně a s ohledem na konkrétní okolnosti, zejména rozvržení pracovní doby, četnost odběrů a jejich skutečný dopad na provoz pracoviště. Mechanické přiznávání či naopak plošné odmítání pracovního volna není vhodné a může vést buď k neodůvodněnému zásahu do práv zaměstnanců, nebo k neúměrnému zatížení zaměstnavatele.

Uvedené výkladové nejasnosti a praktické dopady naznačují, že by bylo do budoucna žádoucí, aby zákonodárce otázku darování (nejen) krevní plazmy v pracovněprávních souvislostech výslovně a jednoznačně upravil. Jasnější vymezení podmínek, za nichž je možné považovat odběr krevní plazmy za překážku v práci ve veřejném zájmu, by přispělo k větší právní jistotě jak na straně zaměstnanců, tak na straně zaměstnavatelů, a omezilo by prostor pro rozdílné výklady i spory v praxi.

Mgr. Karel Rada, LL.M.

[AVENTAS s.r.o., advokátní kancelář](#)

Antala Staška 2027/79
140 00 Praha 4

Tel.: +420 603 291 734
Email: rada@aventas.cz

---

[1] Ust. § 206 zákoníku práce

[2] Tento aspekt má zvláštní význam zejména u zaměstnanců se směnnou nebo nerovnoměrně rozvrženou pracovní dobou, u nichž je častěji reálně možné plánovat odběr mimo pracovní dobu, a proto je zde namíste individuální posouzení konkrétního rozvrhu směn a okolností případu ze strany zaměstnavatele.

[3] Srov. Vyjádření Ministerstva zdravotnictví k odměnám nabízeným a poskytovaným plazmaferetickými centry, k dispozici >>> [zde](#).

[4] Výkladové vyjádření MPSV k úplatné plazmaferéze MPSV, č. j. MPSV-2017/29688

[5] K dispozici >>> [zde](#).

[6] PRÁCE A MZDA 2/2018, k dispozici >>> [zde](#).

Další články:

- [Implementace směrnice o transparentnosti odměňování v České republice](#)
- [Když zaměstnanec daruje krevní plazmu](#)
- [Plán kontrol inspekce práce pro rok 2026](#)
- [„Superdávka“ - proč dochází k posunu nároku a kdy bude vyplacena?](#)
- [Co jsou zaměstnanecké opce a jak funguje jejich zdanění v roce 2026](#)
- [Rovné odměňování a transparentnost mezd: nové povinnosti zaměstnavatelů](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Velké tápání okolo švarcsystému](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)

- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)